

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 6.Pf.20.337/2023/5.

A felperes: felperes

felperes címe

A felperes képviselője: Czingula Ügyvédi Iroda

ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd

ügyvéd címe

Az I. rendű alperes: I.r. alperes Zártkörűen Működő

Részvénytársaság „végelszámolás alatt”

I.r.alperes címe

A II. rendű alperes: II.r. alperes

II.r.alperes címe

Az I. rendű alperes képviselője: Kálóczy és Társai Ügyvédi Iroda

ügyintéző: dr. Farkas K. Anita ügyvéd

ügyvéd címe

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 6.G.40.279/2021/45. számú ítélet

A fellebbezést benyújtó fél: felperes (49., 54. sorszám alatt)

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja, és kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 10.314.289 (tízmillió-háromszáztizennégyezer-kettőszáznyolcvankilenc) forintot és ezen összeg után 2021. március 10. napjától a kifizetésig a **késedelemmel** érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű **késedelmi kamatot**.

A felperest mentesíti az elsőfokú perköltség és a kereseti illeték megfizetése alól.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.102.500 (egymillió-egyszázkétezer-öttszáz) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az I. rendű alperes által fizetendő kereseti illeték összegét 592.795 (ötszázkilencvenkétezer-hétszázkilencvenöt) forintra felemeli.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül 632.200 (hatszázharminckétezer-kettőszáz) forint fellebbezési illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlája javára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes és a II. rendű alperes mint adósok, valamint az I. rendű alperes mint hitelező között 2006. július 27-én svájci frank alapú kölcsönszerződés jött létre 81.343,6 CHF tőkeösszegre. A kölcsön ügyleti kamatát a felek az első 60 hó törlesztési futamidőre 7,4% induló ügyleti kamatban, a 61-120 havi időperiódusra 6,40 %-ban, a 215-240 hó törlesztési periódusra 4,40 %-ban határozták meg. Az adósok 220.000 forint szerződéskötési díj megfizetését, valamint kezelési költség fizetését vállalták, a kezelési költség mértéke az első 12 hónapban az induló kölcsönösszeg 0,3 %-a, a 13-60. hónapig terjedő törlesztési periódusban az induló törlesztőösszeg 0,2 %-a, a 61-240. hónapig terjedő törlesztési időben az induló kölcsönösszeg 0,1 %-a volt. A kölcsönfelvétel napján a szerződésben rögzített bázisárfolyam 173,41 HUF/CHF összeg volt. A felek a törlesztőrészek számát 240 részletben határozták meg, és rögzítették a bázisárfolyamon kalkulált havi törlesztőrészlet összegét az első periódusra irányadóan 655,44 CHF-ben, illetve 113.653 forintban.

[2] A peres felek között létrejött szerződés a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) hatálya alá tartozik. Az I. rendű alperes a DH1 törvényben előírt elszámolási kötelezettségének eleget tett, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül. Az I. rendű alperes az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: DH3 törvény) előírt kötelezettségének is eleget tett. A forintosításkor, 2015. február első napjával a hátralévő tőketartozás 59.296,59 CHF összegben került rögzítésre, forintban kifejezve a fennmaradó tőketartozás 256,47 HUF/CHF árfolyamon számolva 15.321.870 forint volt. A forintosítást követően az éves ügyleti kamat mértéke 6,40 %-ra változott 4 éves kamatperiódusra, a havi kezelési költség összege 18.130 forintban, a törlesztőrészlet összege 105.835 forintban került meghatározásra. A felperes 2021. augusztus 31-ig mindösszesen 24.094.289 forint befizetést teljesített az I. rendű alperes felé, a törlesztés jelenleg is folyamatos.

[3] A Fővárosi Ítéltábla a 6.Pf.20.201/2021/9. számú jogerős közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperes és a II. rendű alperes mint adósok, valamint az I. rendű alperes mint hitelező között 2006. július 27. napján létrejött EJM417-2006. számú kölcsönszerződés érvénytelen.

[4] A felperes a kereseti kérelmében elsődlegesen a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállítását kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként, és 10.314.289 forint megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest az eredeti állapot helyreállításaként. Az elszámolása szerint az I. rendű alperes által folyósított 13.780.000 forint kölcsön visszafizetésére 2021. augusztus 31-ig 24.094.289 forintot fizetett meg, így a folyósított tőkeösszeg és a felperes teljesítése közötti különbözet 10.314.289 forint.

[5] Abban az esetben, ha a bíróság az eredeti állapot helyreállítására nem lát lehetőséget, másodlagosan a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítását kérte az 1/2010. (VI. 28.) PK véleményre hivatkozással. Hatályossá nyilvánítás esetén az általa levezetett elszámolások alapján elsődlegesen 9.878.423 forint, másodlagosan 2.614.193 forint megfizetésére kérte kötelezni az I. rendű alperest. A szerződés érvényessé nyilvánítását ellenezte. A hatályossá nyilvánítás esetére előadott elsődleges elszámolásában a banknak járó összegként tüntette fel a folyósított 13.780.000 forint tőkét, valamint a szerződésben kikötött ügyleti kamattal számolt kamatösszeget 9.647.990 forintban. A felperesi befizetések 24.094.289 forint összege után ügyleti kamatként 9.212.129 forintot számolt el. A két összeg különbözetét a felperes túlfizetéseként követelte az I. rendű alperestől. A hatályossá nyilvánítás esetére kért másodlagos elszámolása szerint a felperes a forintosításig kamatot számított a hónap elején fennálló tőketartozásra, ami árfolyamváltozás nélkül CHF értékben az adott napi tranzakcióból levonva, csökkentette a tőketartozást, így a felperesnek 2015. január 9-én 42.234,82 CHF tartozása állt fenn tőketartozásként, melyet a folyósításkori árfolyammal megszorozva, forintegyenlegként 7.305.357 forintra számított át. A 2021. augusztus 10-ig teljesített befizetésekre figyelemmel az így meghatározott tőketartozást csökkentette kamat felszámítása nélkül. Álláspontja szerint az ő elszámolásai felelnek meg az uniós jogelveknek, mert a kölcsönszerződésből kieső feltételként kezeli az árfolyamkockázat adós általi viselését előíró szerződési feltételt.

[6] Az I. rendű az ellenkérelmében alperes elsődlegesen a felperes elszámolását meg nem engedett keresetváltoztatásként kérte elutasítani. Erdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés hatályossá nyilvánítását ellenezte. Az elszámolás érdekében indítványozta a szerződés érvényessé nyilvánítását akként, hogy a bíróság 20-80 % arányban ossza meg az árfolyamváltozás kockázatát az adósok és hitelező között. Az árfolyamkockázat megosztásából eredő elszámolás esetén a felperes tartozása a forintosításig 12.114.190 forint volt. Az árfolyamkockázat 20-80 %-os megosztása esetén a felperes forintosítást követő teljesítéseinek a figyelembevételével 2022. június 30-án a követelés egyenlege 6.549.692 forint. A BUBOR+ kamatfeláras elszámolás esetén a szerződés érvényessé nyilvánítására irányadó szabályozás figyelembevételével 2021. augusztus 10. napján fennálló felperesi tartozás összegét 5.497.212 forintban határozta meg.

[7] A II. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.

[8] Az elsőfokú bíróság az ítéletében a felperes mint adós és az cégl Pénzügyi Szolgáltató Zrt. mint hitelező között 2006. július 27. napján létrejött szám1 szerződésszámú érvénytelen szerződést a szerződéskötés időpontjára visszamenőleges hatállyal forintkölcsönként érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat a szerződéskötés időpontjában évi 12,97 %. Megállapította, hogy a felperes I. rendű alperes felé fennálló tőketartozása 2021. augusztus 10. értéknappal 5.497.212 forint volt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 302.881 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 407.138 forint feljegyzett eljárási illetéket. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak 185.657 forint feljegyzett eljárási illetéket.

[9] Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásban kifejtette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 523. § (1)-(2) bekezdéseiben körülírt, a peres felek között létrejött kölcsönszerződés alapján nyújtott szolgáltatás használati jellegű, azaz a felperes mint adós a kölcsön folyósításával kapott pénzösszeget ellenérték, kamat fizetése ellenében felhasználhatta. Az volt az álláspontja, hogy a kölcsönszerződés használati szerződés jellege kizárja az eredeti állapot helyreállíthatóságát. A felperes eredeti állapot helyreállítására vonatkozó érvelésével kapcsolatban utalt a C-472/20. ítélet 50-57., 60. bekezdéseire, amelyek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az a jogi álláspont, miszerint a kölcsönszerződés teljes érvénytelensége esetén fogalmilag kizárt az eredeti állapot helyreállítása, nem ellentétes az Európai Bíróság C-472/20., C-80/21. és C-81/21. számú döntéseivel. Kiemelte, hogy a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2.) 37. § (1) bekezdése értelmében is kizárt az eredeti állapot helyreállítása az e törvény hatálya alá eső kölcsönszerződések esetében, ezért a fél csak a szerződés hatályossá vagy érvényessé nyilvánítását kérheti. Kifejtette, hogy a bírói gyakorlat az eredeti állapot helyreállításával egyenrangú lehetőségként elsődlegesen az érvényessé nyilvánítást célozza azzal, hogy a hatályossá nyilvánítás az érvénytelenség okát nem orvosolja. Utalt az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6. pontjára, és a Kúria 6/2013. PJE határozata 4. pontjára, amelyek értelmében a bíróságnak törekednie kell arra, hogy minden lehetséges esetben kiküszöbölje az érvénytelenség okát, és a szerződést érvényessé nyilvánítsa, mert ez teremti olyan helyzetet, mintha a felek már eredetileg érvényes szerződést kötöttek volna.

[10] Megítélése szerint a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének az oka, az árfolyamkockázat korlátlan adósra hárítása kiküszöbölhető a szerződés érvényessé nyilvánításával. A perbeli szerződés érvénytelenségét ezért a Kúria által kidolgozott módszertan I. számú megoldási javaslatát szem előtt tartva akként nyilvánította érvényessé, hogy a kirovó pénznemmé a forint vált, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt mértékével egyenlő. Az elszámolás körében rögzítette, hogy a követelése összegének a bizonyítása a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. § (1) bekezdése és a 3. § (3) bekezdése alapján a felperes kötelezettsége volt. A felperes és az I. rendű alperes elszámolása közötti különbség feloldása céljából szakértő bevonására kerülhetett volna sor, amit a felperes nem kívánt igénybe venni. A felperes elszámolása tekintetében utalt arra, hogy a Kúria 6/2013. PJE határozata alapján figyelemmel kell lenni arra, hogy a deviza alapú szerződés önálló szerződéstípus, amelynél az árfolyamkockázatot a kedvezőbb kamatmérték ellensúlyozza. Az árfolyamkockázatból származó fizetési kötelezettséget korlátlanul a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelenségéhez fűződő, a 93/13. EKG irányelv 6. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott uniós jogi jogkövetkezmény nem alkalmazható, mert, ha a szerződés elsődleges tárgyát meghatározó feltétel tisztességtelen, akkor annak a kiesése azzal járna, hogy a szerződés nem lenne azonos önmagával, azaz forintszerződéssé válna a devizalapú szerződés.

[11] Kifejtette továbbá, hogy a jogerős közbenső ítélet nem a szerződés részleges érvénytelenségét, hanem a teljes érvénytelenségét állapította meg, a felperes elszámolása pedig azon alapult, hogy az árfolyamkockázat viselésére a felperes egyáltalán nem köteles,

azaz az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések kiesnek a szerződésből. Erre abban az esetben lenne lehetőség, ha a szerződés részlegesen lenne érvénytelen. Az EUB C-118/17. és C-260/18. számú ítéleteire utalva kiemelte, hogy jogilag nem maradhat fenn árfolyamkockázat nélkül a deviza alapú szerződés. Mivel a felperes elszámolásai az értékegyensúly megbontásával az árfolyamkockázat viselése alól teljes mértékben mentesítenék a felperest, a felperesi számításokat nem fogadta el ítélete alapjául, és az eshetőlegesen különböző összegekben meghatározott marasztalási kereseteket elutasította.

[12] Nem értett egyet a felperesnek azzal az érvelésével, hogy az EUB C-472/20. döntés azt állapította volna meg, hogy a 2019. június 19-i Kúria konzultációs testületének emlékeztetője szerint folytatott gyakorlat ellentétes az uniós joggal. Utalt a hivatkozott határozat 39. pontjára. Álláspontja szerint az ajánlás nem volt akadálya annak, hogy a bíróság biztosítsa a felperesi és az alperesi szolgáltatások egyenértékűségét, illetve az irányelvben foglalt szabályok teljes érvényesülését. Érvelése szerint mind az árfolyamkockázat megosztását célzó, mind a kirovó pénznem megváltoztatásával megvalósuló elszámolás alkalmas lehet a jogviszony rendezésére. Az volt az álláspontja, hogy az irányelv alapján a fogyasztó érdekeire kell elsődlegesen figyelemmel lenni, ezért a helyes elszámolások ismeretében a fogyasztóra, a felperesre kedvezőbbet kell alkalmazni.

[13] Okfejtése szerint a Kúria árfolyamkockázat megosztására irányuló javaslatán alapuló alperesi elszámolás hibás volt. Mivel az I. rendű alperes elszámolása a forintosításkori elszámolással azonos, pusztán a forintosításkor fennálló, devizában nyilvántartott kölcsöntartozás forintban fennálló összegét határozta meg a bíróság által előírányzott 208,092 HUF/CHF árfolyamban. A törlesztési folyamatban az árfolyammegosztást teljesen figyelmen kívül hagyta. A Kúria módszertanának 1. számú megoldási javaslatát követve akként nyilvánította a szerződést érvényessé, hogy a kirovó pénznemmé a forint vált, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének kamatfelárral növelt mértékével egyenlő. Utalt arra, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító rendelkezés volt tisztességtelen a tájékoztatás hiánya miatt, ezért a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek a kirovó pénznemre vonatkozó megállapodása nem vehető figyelembe, vagyis a tartozás mértékét a kirovó pénznem alapulvételével kellett meghatározni. Pusztán a tőkeösszeg forintosítása azonban nem felel meg az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjának, mert ez felboríthatja a szerződés eredeti értékegyensúlyát.

[14] Úgy foglalt állást, hogy a fenti módszernek az I. rendű alperes 5. alszámon csatolt elszámolása felel meg, amelyet a felperes tételesen nem vitatott, a számszaki adatok helyességét nem kérdőjelezte meg. Mivel abban maga se észlelt elszámolási hibát, ezzel az elszámolással egyező összegben állapította meg az elszámolás időpontjában fennálló felperesi tőketartozás összegét 2021. augusztus 10-i értéknappal 5.497.212 forintban. Az elsőfokú bíróság a pernyertesség arányát mérlegeléssel 30-70 %-ban állapította meg az I. rendű alperes javára, és ennek megfelelően rendelkezett a perköltség, valamint a kereseti illeték viseléséről.

[15] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. Módosított fellebbezésben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatást, míg

másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítását kérte.

[16] Elsődleges fellebbezési kérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését kérte. Másodlagos fellebbezési kérelme arra az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányult. A megváltoztatás körében elsősorban azt kérte, hogy a másodfokú bíróság az eredeti állapot helyreállítása körében kötelezze az I. rendű alperest 10.314.289 forint és annak kamatai megfizetésére. Másodszorban a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítása mellett 9.878.423 forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Külön sérelmezte az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését.

[17] Lényeges eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségének csupán csak formálisan tett eleget. Kifogásolta az elsőfokú bíróság pervezetését, azt, hogy az indítványa ellenére nem rendelt el szakértői bizonyítást. Hivatkozott arra, hogy a szakértői bizonyításra vonatkozó 42. számú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt tájékoztatásról való tudomásszerzése után, még a tárgyalás berekesztése előtt költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet nyújtott be, mert a kirendelésre kerülő szakértő díjának előlegezését nem tudta volna vállalni. Álláspontja szerint el kellett volna számolni a felperes 2021. októberéig történt teljesítéseit is. Mivel az elsőfokú ítélet nem teljesíti azt a követelményt, hogy a felek közötti jogvitát véglegesen rendezze, indokolt annak hatályon kívül helyezése.

[18] Kifejtette, hogy az érvényessé nyilvánítás ex nunc hatállyal, a jövőre nézve rendezi a felek viszonyát, ami azt jelenti, hogy hogy érvényessé nyilvánítás esetén nem csak adott időpillanatra kell a fogyasztó tartozását meghatározni, hanem arról is rendelkezni kell, hogy a kiszámolt tartozást milyen futamidővel, kamattal, havi részlettel kell teljesíteni. Álláspontja szerint a perbeli esetben ez a megoldás azért nem alkalmazható, mert jelentős túlfizetése keletkezett.

[19] Okfejtése szerint az EUB C-470/20. számú döntés alapján az eredeti állapot helyreállításának alkalmazásával kell a jogvitát megoldani, amely megoldást támasztja alá a 2023. június 15. napján elfogadott C-520/21 EUB döntésben foglalt iránymutatás. Rögzítette, hogy az EUB döntései a tagállami bíróságok számára kötelezők a Costa contra E.N.E.L ügyben hozott 1964. június 15-i ítélet alapján. Hivatkozott arra, hogy a nemzeti jog irányelvvel összhangban álló értelmezésének kötelezettségét az EUB a Von Colson and Komann v. Land Nordrhein-Westfalen ügyben (14/83.), a C-106/98. számú ügyben, valamint a C-441/93. és a C-194/94. számú ügyekben is kifejtette. Utalt arra a 106/77. számú Simmenthal ügyben hozott döntésre hivatkozva, hogy az uniós jogot sértő, azzal ellentétes jogszabályokat a tagállami bíróságoknak nem kell, és nem is lehet alkalmaznia.

[20] Előadta, hogy az EUB C-705/21 döntése arra adott választ, hogy a bíróság a szerződésből kieső tisztességtelen feltételt más feltétellel nem pótolhatja, mert az irányelvvel

ellentétes az a megoldás, hogy a szerződést érvényesnek nyilvánítják, és a fogyasztó tisztességtelen kikötésből eredő kötelezettségeinek tartalmát az említett szerződés pénznemének és az abban rögzített kamatlábnak a módosítása vagy e deviza maximált árfolyama révén kiigazítják.

[21] Kifejtette továbbá, hogy a C-520/21 számú ítéletében az kimondta az EUB az irányelv 6. cikk (1) és 7. cikk (1) bekezdése értelmezése kapcsán, hogy az a fogyasztó és a szolgáltató közötti elszámolás kérdésében ad kötelező iránymutatást. Az EUB levezette, hogy a nemzeti bíróságoknak mellőzniük kell a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazását annak érdekében, hogy azok ne váltsanak ki kötelező joghatásokat a fogyasztó vonatkozásában, kivéve, ha ezt a fogyasztó ellenzi. Ezért a „tisztességtelennek” minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely soha nem is létezett, vagyis a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást. Ezért nem lehet a hitelintézetnek olyan jogot biztosítani, hogy a fogyasztótól a szerződés teljesítése címén e hitelintézet által folyósított tőke visszafizetését, valamint adott esetben a késedelmi kamatok fizetését meghaladó megtérítést követeljen. Ez ugyanis veszélybe sodorhatná a 93/13 EGK irányelv által elérni kívánt visszatartó hatást. Álláspontja szerint a pénzintézet kizárólag a folyósított tőke visszatérítésére jogosult mindenféle díjazás (pl. kamat, kezelési díj) nélkül.

[22] Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást és a felek álláspontját helytállóan rögzítette, és azokból megfelelő és okszerű következtetéseket vont le. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság részletesen indokolta a per tárgyalásának felfüggesztésére vonatkozó kérelem elutasítását, továbbá azt is, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásába a szerződéses érdekegyensúly helyreállításába sem közgazdasági érdeket, sem fogyasztói érdeket nem lehet bevonni.

[23] Előadta, hogy az irányelv szerinti követendő célt a felek közötti egyensúly helyreállítását az elsőfokú bíróság ítélete megteremtette azzal, hogy fenntartotta a szerződés egészének az érvényességét. Az érvényessé nyilvánítás megfelel a Kúria 6/2013. PJE határozat 4. pontjának, amely szerint a bíróságoknak különösen arra kell törekedniük, hogy minden lehetséges esetben kiküszöböljék az érvénytelenség okát, és a szerződést érvényessé nyilvánítsák, különösen akkor, ha a fogyasztóra az érvénytelenségből súlyos jogkövetkezmények hárulnának. Az volt az álláspontja, hogy az irányelv mint uniós jogforrás, közvetett jogi szabályozó eszköz, az elérendő célokat illetően kötelezi a címzett tagállamokat, azok tartalmát a tagállamok kötelesek a nemzeti jogrendszerükbe beépíteni. A tagállami bíróságoknak az irányelvet átültető nemzeti jogszabályt kell alkalmazniuk, ezért önmagában az irányelvi rendelkezésekre történő hivatkozás nem elégséges a fellebbezés megalapozására.

[24] Hivatkozott arra, hogy az elszámolásra vonatkozó szakértői bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége a bizonyításra kötelezett felperest terheli, aki bírói felhívás ellenére nem élt a szakértői bizonyítás lehetőségével. Álláspontja szerint a felperes figyelmen kívül hagyta, hogy az érvényessé nyilvánított szerződés minden más

feltétele változatlanul köti a feleket, így a felperesnek továbbra is minden hónap 10. napján esedékessé váló részletekben kell eleget tennie a fizetési kötelezettségének.

[25] A felperes fellebbezése alapos.

[26] A felperes fellebbezési kérelmének és az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmének korlátai között [rPp. 253. § (3) bekezdés] arról kellett döntenie a Fővárosi Ítéltáblának, hogy milyen jogkövetkezményt alkalmazhat egy uniós tagállam bírósága abban az esetben, ha egy fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének az az oka, hogy a szerződés valamely általános szerződési feltétele tisztességtelen, és ezen kikötés nélkül a szerződés nem teljesíthető.

[27] A peres felek között 2006. július 26-án létrejött száml. számú fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségét jogerős közbenső ítélet állapította meg. A jogerős közbenső ítélet indokolása szerint tisztességtelen a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátozás nélkül a fogyasztónak minősülő adósra hárító általános szerződési feltétele a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján. Erre tekintettel pedig az EUB C-705/21. számú döntésének 39. pontja értelmében a tisztességtelen jelleg bíróság általi megállapítása azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását kell, hogy eredményezze, amelyben a fogyasztó e kikötés hiányában lett volna. Az EUB – a jelen ügy felfüggesztését kiváltó – előzetes döntéshozatali eljárásban 2023. április 27-én meghozott C-705/21. számú ítéletében (a továbbiakban C-705/21.) rögzítette, hogy a tisztességtelennek nyilvánított szerződési feltétel a fogyasztóra nézve nem fejthet ki semmilyen joghatást a főszabály szerint. Ez pedig azt jelenti a perbeli konkrét esetben, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonása során a felperes számára biztosítani kell a jogalap nélküli –a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján történt – gazdagodás visszatéríttetéséhez való jogot (EUB 2022. március 31-i Lombard Lízing C-472/20. ítélet 50. és 55. pont).

[28] A Fővárosi Ítéltábla e vonatkozásban utal arra, hogy az EUB által a jogalap nélküli gazdagodásra történő hivatkozás és ezen elszámolási mód előírása nem azonosítható a nemzeti jogban, a rPtk. rendszerében megjelenő konkrét dogmatikai tartalommal, hanem csak ezen elszámolási mód absztrakt jogi elvével. Ugyanis az uniós jogban – a bírósági esetjogban kidolgozott – önálló és autonóm tartalommal rendelkezik, és így nyilvánvalóan nem foglalja magában a tagállamok nemzeti jogában megjelenő, részben eltérő tartalmú jogalap nélküli gazdagodás anyagi jogi normáinak összességét. Ezért a perbeli esetben irányadó elszámolási mód közvetlenül az uniós jog EUB általi, a tagállamok bíróságai számára kötelező értelmezésén alapul.

[29] Mivel a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az I. rendű alperes mint szolgáltató és a felperes, valamint a II. rendű alperes mint fogyasztók között létrejött kölcsönszerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségét, ezért a 93/13 irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján nem egészíthette ki a szerződést annak tartalmi módosításával

(2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19. 30. pontja). Az EUB ugyanis kötelező elvi erővel mondta ki, hogy a nemzeti bíróság – főszabály szerint – nem jogosult arra, hogy a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa, mert ez sértené a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt – a tisztességtelen feltételek alkalmazásának megszüntetésére irányuló - hosszú távú célt (2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18. 60. pont). Erre csak abban a kivételes esetben van lehetőség, ha a teljes szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki, úgy, hogy ezáltal még a fogyasztó járna rosszabbul (2022. március 31-i Lombard Lizing ítélet, C-472/20. 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ilyen kivételes helyzet a perbeli esetben nem állt fenn.

[30] Az unió bírósága a fogyasztóvédelem célkitűzéseinek érvényre juttatása során kiemelt jelentőséget tulajdonít a visszatartó erőnek. A C-705/21. számú ügy jellegadó sajátossága, hogy az EUB ebben megerősítette a korábbi joggyakorlatában is már megjelenő ezen szankciós szempontot (C-212/ 20. M.P. és B.P. ügy 69. pontja és C-19/20. I.W és R.W ügy 68. pontja). Ennek negatív követelménye az EuB szerint az, hogy a nemzeti bíróság nem orvosolhatja a szerződésnek az abban szereplő valamely kikötés tisztességtelen jellegéből eredő érvénytelenségét oly módon, hogy e szerződést érvényesnek nyilvánítja, és egyidejűleg módosítja annak pénznemét és az említett szerződésben rögzített kamatlábat, vagy maximalja a deviza árfolyamát (C-705/21. 41. pont). Kiemelendő, hogy az EUB döntése általános elvi tartalommal rendelkezik, és minden tagállamra kötelező hatállyal mondja ki az uniós joggal való összeegyeztethetlenségét az érvényessé nyilvánítás ezen – a nemzeti bíróság által a pénznemet rögzítő és az árfolyamot maximalizáló – módjának. A felek közötti egyensúly az érvénytelen szerződés tartalmának bíróság által történő kiegészítésére, módosítására – főszabály szerint – a C-705/21. számú ítélet 41. pontjában kifejtett értelmezést követően nincs mód.

[31] Mivel a perben a felperes nem fejezte ki a tisztességtelen feltételek fennmaradására irányuló szándékát, és a kölcsönszerződés érvénytelenné nyilvánítása nem teszi ki a felperest különösen hátrányos következményeknek, ezért a szerződő felek közötti elszámolás során a felperes mint fogyasztó védelmének a 93/13 irányelv értelmében biztosítandó magas szintje alapján kell az elszámolást elvégezni a főszabály szerinti értelmezés alapján. A fogyasztóvédelem ezen magas szintje azt követeli meg a C-705/21. számú ítélet 45. pontjában írtak szerint, hogy a nemzeti bíróság a szerződő felek kölcsönös jogai és kötelezettségei közötti tényleges egyensúly helyreállítása céljából megtegyen minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a fogyasztót meg lehessen védeni azon hátrányos következményektől, amelyeket az említett kölcsönszerződés semmissé nyilvánítása vonhat maga után (2022. március 31-i Lombard Lizing ítélet, C-472/20. 56. pont). Az EUB kötelező és a perben is alkalmazandó absztrakt előírása szerint a Fővárosi Ítéltáblának feladata gondoskodni arról, hogy a felperes végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna (2022. március 31-i Lombard Lizing ítélet, C-472/20. 57. pont).

[32] A tisztességtelennek minősített szerződési feltételt tehát – főszabály szerint – úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett. Ebből következően pedig a fogyasztóra nézve nem fejthet ki semmilyen joghatást. Ennélfogva az adott érvénytelenné nyilvánított szerződés

esetében – ugyancsak főszabály szerint – azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie az EUB korábbi ítélkezési gyakorlatával egyezően, amelyen helyzetben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne (2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15. 61. pont) Ez pedig konkrét elszámolási vonatkozásban azt jelenti, hogy a fogyasztó érdekeit védelemben kellett részesíteni azáltal, hogy vissza kell térítenie az I. rendű alperesnek azokat az összegeket, amelyeket a tisztességtelennek ítélt feltétel alapján szedett be a fogyasztótól (2022. március 31-i Lombard Lízings ítélet, C-472/20, EU:C:2022:242, 58. pont és C-705/21 48. pont).

[33] Az EUB C-715/21. számú ítélete 50. pontjának egyértelmű rendelkezése kizárta az elsőfokú bíróság által alkalmazott elszámolást, mert az EUB szerint a 93/13. EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes a fogyasztói deviza alapú kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása, és a fogyasztó említett kikötésből eredő kötelezettségeinek tartalmát az említett szerződés pénznemének és az abban rögzített kamatlábnak a módosítása vagy e deviza maximált árfolyama révén történő kiigazítása. Az EUB a C-705/21. számú ítélet 55. pontjában pedig kifejezetten megerősítette azt a korábbi ítélkezési gyakorlatból következő elvet, hogy a szerződés azon hiányosságainak az orvoslása, amelyek a szerződésbe foglalt tisztességtelen feltételek elhagyása következtében keletkeznek, nem történhet kizárólag az általános nemzeti rendelkezések alapján (2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18. 62. pont).

[34] Az elszámolás konkrét módszerét az EUB a 705/21. számú ítéletet követően meghozott 2023. június 15-i Bank M. SA, C-520/21. számú ítéletében (a továbbiakban: C-520/21.) határozta meg. Ebben az ítéletében az EUB akként foglalt állást, hogy a fogyasztóvédelmi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a hitelintézet nem jogosult a fogyasztótól az e szerződés teljesítése címén a hitelintézet által folyósított tőkeösszeg visszatérítésén, valamint a fizetési felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetésén felül bárminemű megtérítést követelni. A fogyasztó pedig a hitelintézettel szemben jogosult a megfizetett havi törlesztőrészek, a szerződés teljesítése címén fizetett költségek, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok (sőt adott esetben azt meghaladó megtérítést is) visszatérítést követelni az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett.

[35] A C-520/21. számú ügyben tehát az EUB meghatározta, hogy milyen jogkövetkezményt kell alkalmazni abban az esetben, ha egy fogyasztói hitelszerződés érvénytelenségének az az oka, hogy annak valamely általános szerződési feltétele tisztességtelen volt, és ezen feltétel nélkül a szerződés nem teljesíthető. Absztrakt módon és nemcsak az adott előzetes döntéshozatali eljárás egyedi tényállásához kapcsolódóan adta meg az EUB, hogy a fogyasztó a visszatartó funkció érvényesülése érdekében milyen szolgáltatásokra kötelezhető. E vonatkozásban kiemeli a Fővárosi Ítéltábla, hogy ezen ügyben az unió bírósága nem értelmezte a lengyel nemzeti jogot és döntésének elvi tartalma nem az előzetes döntéshozatali kérdés tényállásához kötődik kizárólag. Ugyanis az EUB ezen döntésének elvi tartalma (ratio decidendi) a fogyasztói szerződés érvénytelensége esetén a 93/13. EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének absztrakt, valamennyi tagállam nemzeti bíróságára kötelező jogértelmezését végezte el.

[36] A C-520/21. számú ítélet rendelkező részében írt joghatás elmaradása az EUB szerint sértheti azt a visszatartó hatást, amelyet a 93/13. EGK irányelv 6. cikkének az ezen irányelv 7. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése kíván fűzni a fogyasztókkal kötött szerződésekben szereplő feltételek tisztességtelen jellegének megállapításához. Az EUB érvelése szerint ugyanis a 93/13. EGK irányelv huszonnegyedik preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikk (1) bekezdéséből kitűnik, hogy az irányelv kifejezett célja, hogy visszatartsa az eladókat vagy szolgáltatókat attól, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben tisztességtelen feltételeket alkalmazzanak.

[37] Az EUB rögzítette, hogy a tisztességtelen feltételek megléte miatti semmisség gyakorlati következményeire vonatkozó nemzeti szabályok uniós joggal való összeegyeztethetősége két kérdéstől függ. Egyrészt, hogy e szabályok lehetővé teszik-e a fogyasztó azon jogi és ténybeli helyzetének helyreállítását, amelyben akkor lett volna, ha nem köti meg e szerződést, másrészt nem veszélyeztetik-e a 93/13. EGK irányelv által elérni kívánt visszatartó hatást. Az EUB döntése alapján a nemzeti bíróság feladata, hogy az előtte folyamatban lévő ügy összes körülményére tekintettel megvizsgálja, hogy a vonatkozó nemzeti szabályok lehetővé teszik-e a fogyasztó azon helyzetének jogi és ténybeli helyreállítását, amelyben akkor lett volna, ha nem köti meg e szerződést.

[38] Erre tekintettel az volt megállapítható a perben, hogy jogerős közbenső ítélet szerint a perbeli kölcsönszerződésben az árfolyamváltozás kockázatát korlátozás nélkül az adósokra hárító általános szerződési feltétel tisztességtelen. A jogerős közbenső ítélt alapján megállapítható az is, hogy ennek a szerződési feltételnek a tisztességtelensége az egész kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményezi, mert enélkül a feltétel nélkül nem teljesíthető a kölcsönszerződés. Rögzítendő e vonatkozásban, hogy a C-705/21. ítéletben kifejtettek a nemzeti jog azon szabályainak alkalmazást - így a DH2 törvény 37.§-ában írt érvénytelenségi jogkövetkezmény alkalmazását - kizárja, amelynek eredményeként a felek nem kerülnek olyan helyzetbe, mintha a tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződést nem kötötték volna meg. Ezért sem a tisztességtelen feltétel módosítását jelentő tartalommal és a tisztességtelen feltétel kihagyásával nem lehet a fogyasztóra nézve kötelezően érvényessé nyilvánítani a tisztességtelen feltétel nélkül nem teljesíthető érvénytelen szerződést. Az uniós jog közvetlen hatálya és elsőbbsége alapján az uniós jognak meg nem felelő nemzeti jog alkalmazását félre kell tenni – a perbeli esetben a C-520/21. számú döntésben foglaltakat alkalmazva. Ugyanis az irányelvi célkitűzéseknek kizárólag az olyan nemzeti jogalkalmazás felel meg, amelynek eredményeként a fogyasztó csak a tőke és annak a szolgáltató felszólítástól járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezhető.

[39] Utal e vonatkozásban a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy az EUB döntése nem az eredeti állapot helyreállításának dogmatikáján alapul. A C-520/21. számú döntés és az abban készített főtanácsnoki indítvány irányelv értelmezése nem írja elő az érvénytelen szerződésen alapuló aszimmetrikus fogyasztói jogviszonyok ezen mód szerinti rendezését, hanem a visszatartó erő érvényre juttatását teszi kötelezővé a tagállamok bíróságai számára, kifejezetten a másodfokú bíróság ítéletének rendelkező részben írt elszámolási tartalom

szerint. Tehát a felperes csak a számára folyósított kölcsön tőkeösszegének a megfizetésére volt köteles, azt az összeget pedig, amit a felperes ezen felül teljesített az I. rendű alperesnek, az I. rendű alperes köteles visszatéríteni. Mivel a felperes folyamatosan teljesítette a törlesztőrészleteket, nem volt olyan, az I. rendű alperestől származó felszólítás az adósok teljesítésre, amelytől számítottan a késedelmi kamat összege elszámolható lett volna az I. rendű alperes javára.

[40] Egyébként az EUB által alkalmazott megoldás ismert a magyar nemzeti jogban a személyiségi jogsértés felróhatósághoz kötött jogkövetkezménye, a sérelemdíj esetében. Ahogy a sérelemdíj, úgy a tisztességtelen általános szerződési feltétel alkalmazásának az EUB által előtérbe helyezett jogkövetkezménye is kettős funkciójú: egyik rendeltetése az elégtételadás a sérelmet szenvedett fél számára, másik rendeltetése pedig a megelőzés: az, hogy a szolgáltatókat visszatartsa a tisztességtelen általános szerződési feltételek jövőbeli alkalmazásától. Ez a megoldás elszakad az értékegyensúlyt eltérbe helyező magánjogi felfogástól, és a jogkövetkezmény büntető, prevenciós jellegét hangsúlyozza a 93/13. EGK irányelv jogpolitikai célkitűzéseinek érvényesülése érdekében. Ez a megoldás biztosítja a jogaikban sértett fogyasztók igényérvényesítési hajlandóságát, másfelől lehetővé teszi a szolgáltató jogsértése súlyának, magatartása felróhatóságának és a jogsértéssel elérni kívánt előnynek az értékelését is, amelyet a nemzeti jog nem tett lehetővé.

[41] Az EUB a C-520/21. ítélete 72. pontjában azt is kimondta, hogy a másodfokú bíróság által az adott ügyben alkalmazott intézkedés nem tekinthető ellentétesnek a jogbiztonság elvével, hiszen az éppen a tisztességtelen feltételek 93/13. EGK irányelvben előírt tilalmának alkalmazását jelenti. Az egyben megfelel az arányosság uniós jogi elvének, mert az a teljes tőke összegének visszafizetése miatt nem lépi túl a visszatartó erő eléréséhez szükséges mértéket (Aziz ítélet, C-415/11. és BTA Baltic Insurance Company ítélet, C-769/21.). Ezen arányosság vizsgálata körében a Fővárosi Ítéltábla figyelemmel volt az egyedi eset összes körülményére, és értékelte az I. rendű alperes a fogyasztók széles körét érintő tisztességtelen gyakorlatát, az I. rendű alperes tőkeerejét, és szerződéskötéskori erőfölényével történő visszaélészerű általános szerződési feltétel alkalmazását, amelyekkel szemben szükséges volt a fogyasztóvédelmi célok elérése érdekében a rendelkező részben írt elszámolási mód alkalmazása.

[42] Nem jöhetett számításba ezen érdekmérlegelés körében sem a pénzügyi piacok stabilitási szempontja, sem a fogyasztó számára a késedelmi kamat fizetése nélküli “ingyen” hitel ténye (80. pont). Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében írtak, a folyósított tőke visszatérítését meghaladó megtérítés igény szempontjainak értékelése az EUB ítéletének 76. és 77. pontjai alapján kizárt volt, mert az megszüntette vagy legalább veszélybe sodorhatta volna a 93/13. EGK irányelv által elérni kívánt visszatartó hatást. Az kifejezetten ellentétes lenne a nemo auditur propriam turpitudinem allegans (senki sem hivatkozhat a saját jogellenes magatartására) elvével is (C-520/21. 81. pont). Az EUB döntésével ellentétes és így kizárt volt a perben a nemzeti jog olyan értelmezése is, amely szerint a hitelintézet jogosult a fogyasztótól az e szerződés teljesítése címén a hitelintézet által folyósított tőkeösszeg visszatérítésén, valamint a fizetési felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetésén felül bármilyen megtérítést követelni.

[43] Nem volt vitás a felek között, hogy 81.343,6 CHF tőkeösszeg volt a kölcsönszerződés tárgya, és az sem, hogy a kölcsönfelvétel napján a szerződésben rögzített bázisárfolyam 173,41 HUF/CHF összeg volt. Az sem volt vitatott, hogy az I. rendű alperes a felperesnek mindösszesen 13.780.000 forintot összeget folyósított, és 2021. augusztus 31. napjáig a felperes mindösszesen 24.094.289 forintot fizetett vissza az I. rendű alperesnek. Ebből adódóan a másodfokú bíróság azt állapította meg a felperes keresetében írt elszámolással egyezően, hogy a folyósított tőkeösszegnek és a felperes teljesítéseinek a különbözete 10.314.289 forint. Ezt a különbözetet az EUB C-705/21. és C-520/20. számú ítéletei értelmében az I. rendű alperes köteles visszatéríteni a felperesnek.

[44] A késedelmi kamat megfizetésre vonatkozó felperesi fellebbezés annyiban volt alapos, hogy az I. rendű alperes köteles az EUB C-520/21. számú ítéletében kifejtettek szerint a felperesnek a teljes folyósított tőkeösszeg visszafizetésének napjától a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján az ott meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésre. Mivel a felperes nem egy időpontban és egy összegben, hanem folyamatosan, havonta közel azonos összegű részletekben teljesítette a neki visszajáró 10.314.289 forintot, a 2018. augusztus 10. napjától az ítélelhozatalig tartó időszak befejezéséig a középarányos időponttól illeti meg őt a késedelmi kamat.

[45] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és az I. rendű alperest a 10.314.289 forint különbözet visszafizetésére kötelezte.

[46] A felperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért az első- és a másodfokú eljárásban is teljes egészében pernyertes lett. Erre tekintettel az I. rendű alperesnek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján meg kellett fizetnie a felperes ügyvédi díjból álló első- és másodfokú perköltségét, amelyet a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján állapított meg. Annak összege egyfelől a közbenső ítéletben megállapított bruttó 150.000 forint, valamint az elsőfokú eljárásban felmerült 500.000 forint + áfa, másfelől a fellebbezési eljárásban felmerült 250.000 forint + áfa, mindösszesen bruttó 1.102.500 forint összegben állapította meg A felperes ügyvédi munkadíjként felmerült másodfokú perköltségének az összegét a Fővárosi Ítéltábla mérlegeléssel, figyelemmel az eljárásban felmerült szükségés és tényleges ügyvédi munka mennyiségére.

[47] A pervesztes I. rendű alperes köteles viselni a Pp. 78.§ (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján a feljegyzett 592.795 forint kereseti és 632.200 forint fellebbezési illetéket.

[48] Az I. rendű alperes által fizetendő, az elsőfokú bíróság által meghatározott, valamint a másodfokú határozattal felemelt összegű keresetei és a fellebbezési illeték összege is a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon esedékes a 2022. évi XLV. törvénnyel

módosított 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 78. § (4) bekezdése szerint. Azt az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára külön felhívás bevétele nélkül kell megfizetnie, az illeték megfizetése során a közleményben fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése].

Budapest, 2023. október 10.

Dr. Lente Sándor s.k.

a tanács elnöke

Dr. Virág Csaba s.k.

előadó bíró

Dr. Csóka István s.k.

bíró